

MAREK MARIUSZ TYTKO (Cracow, Poland)
e-mail: marek.mariusz.tytko[at]uj.edu.pl

[Rec.:] Eryk Nanke, *Cena bycia innym*; do druku przygotował Janusz Spyra. – Kraków : Fundacja Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego ; Księgarnia Akademicka, 2000. – 297, [3] s.

Książka jest oryginalnym zbiorem wspomnień Eryka Nankego, rodowitego Ślązaka (ur. w 1912 r. w Cieszynie, zm. w 2001 r.), w której autor opisuje swoje niezwykle bogate i barwne życie „innego” – naocznego świadka i żywego, aktywnego uczestnika historii XX wieku. Książka podzielona została na trzy części: część pierwsza – do 1939, część druga – 1939-1945 i część trzecia – 1945-1996. Wspomnienia w części pierwszej dotyczą okresu zaborów (gimnazjum w Cieszynie), potem życia, nauki, pracy i służby w przedwojennej Polsce (m.in. w Państwowej Szkole Teletechnicznej w Warszawie, w Szkole Podchorążych Rezerwy Wojsk Łączności w Zegrzu, nadto w Katowicach, Mysłowicach, Baranowiczach). Z kolei w części drugiej nakreśla swoje wojenne losy, w tym – udział w kampanii wrześniowej 1939, internowanie na Węgrzech, pobyt w Syrii, Palestynie, Egipcie, Libii, gdzie walczył pod Tobrukiem, Bardią i Gazalą, życie w Cyrenajce, w Mechili, gdzie był żołnierzem 3. Dywizji Strzelców Karpackich. Następnie opisuje swoje doświadczenie jako żołnierza II Korpusu Polskiego w Palestynie i II Karpackiego Pułk Artylerii Lekkiej m.in. w Iraku. Opisy czasu wojny zakończył na Italii, gdzie brał udział w kampanii włoskiej, w tym – w bitwie pod Monte Cassino i nad rzeką Senio, następnie przebywając jako żołnierz wojsk łączności w San Pietro di Lama, tudzież w 2 Grupie Artylerii Lekkiej w Fermo. Trzecia część wspomnień skupia się na powojennych dziejach na emigracji na Zachodzie w Wielkiej Brytanii, gdzie w pierw był w Polskim Korpusie Przysposobienia i Rozmieszczenia, a po przejściu do cywila pracował w Newcastle i Wellingborough, udzielając się w Stowarzyszeniu Polskich Kombatantów. Wspomnienia obejmują okres kilku okresów historycznych w dziejach Polski, począwszy od czasów zaboru austro-węgierskiego (cieszyńskie gimnazjum), skończywszy na roku 1996, kiedy powrócił do Ojczyzny (III RP). W publikacji pomieszczono 66 unikatowych fotografii czarno-białych, głównie ze zbiorów autora. Dzieło do druku przygotował oraz posłowie napisał znany historyk krakowski Janusz Spyra. Książka zawiera indeks uwzględniający nazwy osobowe i geograficzne. Pozycja ma walory poznawcze i edukacyjne w

zakresie wychowania patriotycznego, może być przydatna nie tylko historykom II wieku, ale także nauczycielom historii i regionalistom.

Tytuł w języku angielskim (the title in English):

[Rev.:] A Price of Being Different

Abstract (Summary):

The book of memoirs entitled *A Price of Being Different* (in Polish: *Cena bycia innym*), written by a Polish (Silesian) author Eryk Nanke (1912-2001), describes his life, with special attention paid to the period of his secondary school in Cieszyn (Poland), his further education and work in Warsaw, Zegrze, Myslowice [Mysłowice], Katowice and Baranowicze in the Second Republic of Poland (1918-1939). This book also tells the story of his participation as a soldier of the Polish Army in World War II (1939-1945), especially in the defensive campaign in September 1939, and his way through Hungary, Syria, Palestine, Egypt, Libya, Iraq during World War II. Eryk Nanke fought in the battles in Tobruk, Bardia, Gazal, Cyrenaica. He was a soldier of 3rd Carpathian Rifle Division, also of the Second Polish Corps in Palestine, and Second Carpathian Light Artillery Regiment in Iraq. The publication falls into the category of biography of one Polish soldier at that time. It is a source-based history written immediately by an eyewitness, the author was in the Polish army at the time of World War II (1939-1945) and after the war (1945-1996). The book has been published in Polish.

Key words:

history, Eryk Nanke (1912-2001), memoirs, secondary school in Cieszyn (Poland), World War II (1939-1945), the Polish Army, the Polish defensive war in 1939, Hungary, Syria, Palestine, Egypt, Libya, Tobruk, Bardia, Gazal, Cyrenaica, 3 Carpathian Rifle Division, Second Polish Corps in Palestine, II Carpathian Light Artillery Regiment in Iraq,

Słowa-klucze:

historia, Eryk Nanke (1912-2001), wspomnienia, gimnazjum w Cieszynie, II wojna światowa (1939-1945), Wojsko Polskie, polska wojna obronna 1939, Węgry, Syria, Palestyna, Egipt, Libia, Tobruk, Bardia, Gazala, Cyrenajka, 3. Dywizja Strzelców Karpackich, II Korpus Polski w Palestynie, II Karpacki Pułk Artylerii Lekkiej w Iraku,

Bibliografia (Bibliography):

Nanke Eryk, *Cena bycia innym* / Eryk Nanke ; do druku przygotował Janusz Spyra. – Kraków : Fundacja Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego ; Księgarnia Akademicka, 2000. – 297, [3] s. ; 24 cm. – (Biblioteka Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego ; t. 7) Tom 07